

22. 1914. a. Väär-varr. Kotzebue järgi A. Kitzberg.
Esitati Orajõe Kabi lut. usu vallakooli heaks
Häädemeeste ap. usu khlkooli ruumes.

Kodanliku aja algul lõpetas Häädem. khlkool
tegevuse, majas pidasid korterit loomaarst ja tee-
meister. Peale I maailmasõja tekkisid ka sise-
rannaribale seltsid, kes hakkasid pidusid kor-
raldama, ja koolid jätkasid seda. End. Orajõe
vallas, kus allakirjutanu sellal elas, olid pi-
dude korraldajaks peale kooli veel „Orajõe
Raamatukogu Selts“, „Orajõe Vabatahtl. Tule-
tõrje Ühing“, „Orajõe Jahimeeste Selts“ ja
„Naiskodukaitse Orajõe Jaoskond.“ Kõige roh-
kem mängiti A. Kitzbergi näidendeid, mitut
korduvalki, nagu „Nõetud talu“, „Libahunt“,
„Püve talus“, „Kõrka jumal“. Korduvalt ka Vil-
de „Pisuhänd.“ Lavastustest ülesvõtteid ei ole,
enne 1914. a. oli moes tegelasi grupis pildista-
da, kui fotograaf saadaval oli. — Enne 1908.
a. on Häädemeestel rohkemgi mängitud, kuid ei mä-
letata näidendite nimesid.

15.04.58.

M. Mäesalu,
kolhoosnik, end. õpetaja.

Ril.-Nõmme raj.
Rannametsa s-tiiv M. Mäesalu

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumile.

Ajakirjas „Looming“ 1956. a. nr. 12, lk.
1823 on öeldud: „Teatriajalooliselt oleks väär-
tuslik ja vajalik seltside kunstiharrastuste
konkreetsed uurimine. Ajalehematerjalide põh-
jal võib otsustada, et kuni I maailmasõja
alguseni harrastati seltsides igal pool näite-
mängu.“ Eeltoodu alusel täiskas allakirjuta-
nul mõte üles märkida näidendeid, mida
mängiti Häädemeestel enne I maailmasõda.

Eelseletuseks olgu märgitud, et end. Hääde-
meeste kihelk. rannametsal ei olnud ^{sellal} seltsi, kes
oleksid piduõhtuid korraldanud. Siin tegid se-
da koolid esotsas Häädemeeste ap. usu khlk-
kooliga, kus algatajaks oli kauaaegne kooli-
mees Peeter Laredei, kes asus Häädemeestele
1881. a. Piduõhtute sissetulekud läksid kooli heaks,
kulutati pisemateks remontideks, heakorrastami-
seks, raamatute ja õppeabinõude muretsemiseks.
Luteri usu khlkooli Häädemeestel ei olnud, rahva
enamus oli ap. usku (kodanlikul ajal 78%).

Ettekande aeg. Kuupäevad vana kal	Näidendi nimi ja autor, kui viimane on teada.	Ettekande koht.	Ettekande aeg. Kuupr. van. kal.	Näidendi nimi ja autor, kui viimane on teada.	Ettekande koht.
1. Enne 1900. a.	Säärane mulk ehk 100 van-ka tangusoola. L. Koidula.	Häädemeeste ap. usu khlkool.	11. 1912. või 1913. a. 26. detsembr.	Metsamajas. R. Snorronneck.	Häädemeeste ap. usu khlkool.
2. 1903. a.	Pila-Petri testament. A. Kitab.	Sama.	12. 1912. a. 26. juuli.	Magusast pudelist. Läti keelest.	Orajõe Kabli lut. vallakool.
3. 1903. a.	Vana vanaga, noor noorega, A. Kitzberg Zincki järgi.	Sama.	13. 1913. a. 2. lihavõttepäeva.	Karu. A. Tšekhov.	Rannametsa ap. usu abikool.
4. 1906. a.	Kroonu onu. J. Kunder. Mängiti samas kohas ka kodanl. ajal veel kord.	Orajõe Kabli ap. usu abikool.	14. Sama.	Kes teab, mis tarvis see hea on. A. v. Kotzebue, tõlk D. Morgen.	Sama.
5. 1909. a. 8. märtsil.	Koit ja Hämarik. Muinas-loomine näidend.	Häädemeeste ap. usu khlkool.	15. 1913. a. 6. august.	Vanapoisi kihlus. N. V. Gogol.	Häädemeeste ap. usu khlkool.
6. 1909. a. 8. märtsil.	Kännud ja näbid ehk Alkoholi võimuses.	Sama.	16. Sama.	Abivaimud. Nali 1 vaat.	Sama.
7. 1909. a. 2. lihavõttepäeva	Juta. Muinasloomine näidend. Anton Jürgenstein.	Sama.	17. 1913. a. 23. juuni.	Tõhter Baldrian ja	Heinaste, kohaliku eesti seltsi poolt.
8. 1910. a. 6. august.	Tõhiku Juula ämm.	Sama.	18. Sama	Toapoisi segadused.	Häädemeeste ap. usu khlkool.
9. 1910. a. 26. detsembr.	Vastu vett. Chr. Rutoff.	Sama.	19. 1912 või 1913. a. talvel.	Püve talus. A. Kitzberg. Esitati kodanl. ajal ja 13.04.58.	usu khlkool.
10. 1911. a. 11. aprill	Mõisavalitseja saladus. R. Kneifeli järgi.	Sama.	20. Enne 1908. a.	Punga Mart ja Uba-Kaarel. Mängiti ka Orajõel Kablis 1927. a.	Sama.
			21. 4. jaan. 1915.	Tõhiku Juula ämm.	Orajõe Kabli ap. usu abikool.

uus kiri
saadetakse
2.11.59

346
4.11.59.

13. jaan. 1959. a.

Teatri- ja Muusikamuuseumile.

Vastuseks t. 1959. a. 2. jaanuaril
kirjale teatan järgmist.

1. „Täärane mürk“.. ütles häädemestlane
Elisabet Laredei, sünd. 1889. a. Hilisemal
vestlemisel selgus, et ta ei tea kindlasti,
kas etteranne oli enne või pärast 1900.
a., kuid kunagi ta oli.
2. 1903. a. kohta oli minu naabritel omal
ajal trükitud kavavihik selle piduõhtu
laulutekstidega ja mõlema näidendi nime-
ga ja sisu ümberjutustusega. Seda bro-
šüüri praegu kusagil teada pole.
3. „Kroonu onu“ mängiti 1906. a. Kabri Mäe-
koolimajas suurema remondi lõpupeol. Sel
ajal järgnes remondile nagu ka ümberehi-
tamisele uus sisseõnnistamine preestri poolt

- ja siis oli ka piduõhtu. Töötasin ses koolis 31 a.
4. Enne 1908. a. „Punga Mart ja ...” kuulsin oma abikaasalt, kes oli selles kaasa mänginud (enne meie abiellumist).
  5. 1909. a. nimetatud näidendite puhul kirjutasin tegelaste jaoks osasid. Õppisin sellal Häädemeeste khlkooli juures algkooliõpetaja kutse saamiseks ja osade kirjutamine anti mulle kirja loetavuse pärast.
  6. Alates 1910. a. 6. augustist olen kõigist nimetatud näidenditest isiklikult osa võtnud kas mõne osa täitjana või kongiööbikuna.

Lisan veel, et „Metsamajas” kanti ette 26. detsembril, s.o., teisel jõulupühäl nagu varem tavaks oli, et ~~siis~~ suurte pühade ajal korraldati pidu ikka teise püha õhtul.

Osa kuupäevi on kindlad fotode järgi. Oli tegelaskonnal kombens ühiselt pildistada

lasta, kui selleks võimalust oli, ja mina olen fotodele daatumid märkinud. Tegelasel on harilikus riisetuses.

Kostüümides pildistamist tean kahele juhul, mõlemad 1909. a., nimelt „Koidu ja Hämariku” ja „Juta” tegelasel. Neid fotosid mul ei ole, aga kui nende vastu huvi tuntakse, siis ehk saaks laenata ümberõtte tegemiseks, sest selleaegseid osalisi elab veel.

Minu kuulumise järgi oli Häädemeeste esimeseks pidukorraldajaks kaasaegne khlkooli juhataja Peeter Laredei, kes asus Häädemeeste koolitööle 1881. a. ja elas siin oma viimasedki aastad (suri 1952.) Kahjuks põles ta maja kõige seesolevaga 23. septembril 1944. a., mil sakslased siit lahkusid, seega hävisid nii mõnedki kultuuriloolised andmed.

H. Häesalu.